

KAZALO

PREDGOVOR	3
1. del	
OTROCI SLIŠIJO ZEMLJINO SRCE	7
2. del	
ODRASLI O BITJU NARAVE	45
EKOLOGIJA	Lučka Kajfež Bogataj 46
BIOTSKA RAZNOVRSTNOST	Alenka Sajovic 48
ČLOVEŠKE POTREBE IN NARAVA	Anton Komat 51
VODA	Anton Komat 58
ZRAK IN TOPLOGREDNI PLINI	Lučka Kajfež Bogataj 65
UČINKOVITA RABA ENERGIJE	Vlasta Krmelj, Branka Mirt 67
OBNOVLJIVI VIRI ENERGIJE	Vlasta Krmelj, Branka Mirt 71
PROMET	Vesna Smaka Kincl 78
VSAKDANJIK MED KEMIČNIMI IZDELKI	Karmen Pahor 81
ODPADKI	Marinka Vovk, Janja Klinčar 86
SONARAVNO KMETIJSTVO	Anton Komat 90
EKOPOŽIVLJANJE OKOLJA	Ana Vovk Korže, Danijel Vrhovšek 95
EKOLOGIJA BIVANJA	Mateja A. Leskovar 97
EKOLOGIJA IN MODA	Anej Sam 99
PRIHODNOST	Katja Vintar Mally 103
3. del	
BITJE KNJIGE	107
KNJIGE TAKŠNE IN DRUGAČNE	Anej Sam 108
4. del	
ZEMLJINO SRCE NA DLANI	117

Kaj lahko storim za naš planet Zemljo?

Vzel bom vrečko za smeti in šel po moji okolici. Vse smeti, kar jih bom videl, bom dal v vrečko. Vrečko bom nato dal v smetnjak. Varčeval bom z elektriko in vodo. Vozil se bom s kolesom.

V smeteh bom naredil več prostora tako, da jih bom razvrščal.

Pozimi bom hranil ptice, ker bodo pomladi jedle škodljivce na sadnem drevju in vrtu. Tako nam ne bo treba škropiti z nevarnimi škropivi.

Rekel bom staršem, naj delajo enako kot jaz. Plastiko, papir in steklo pa bom odnesel v ekološki otok.

David Bambič, 3. razred, Osnovna šola Dobropolje

Klara Sadar, Julija Vidmar, Klara Peterlin, 3. razred, Osnovna šola Dobropolje

Ohranimo naravo

*Naša narava je prava nesnaga,
steklenice, papir in pločevinke
po gozdovih in zelenicah ležijo
ter podtalnico onesnažujejo.*

*Mi ekofrajerji smo se odločili,
da bomo naravo čisto ohranili.
Čistilno akcijo smo priredili,
da bi se v naravi bolje počutili.*

*Ko se je čistilna akcija končala,
vsa nesnaga v ekoloških otokih je pristala.
Sedaj mi ponosni smo
na našo čisto naravo.*

Marjan Horvat in Matjaž Pukšič, 7. razred, Osnovna šola Destrnik - Trnovska vas

Učenci 1. razreda, Osnovna šola Šmarjeta, Šmarješke Toplice

EKOLOGIJA

V življenju srečamo mnogo besed, ki imajo za različne ljudi zelo drugačne pomene. Vzemimo recimo več pomenov besede dom. Za nekatere dom pomeni hišo, v kateri stanujejo. Za druge pristne medčloveške odnose v družini, ki jim dajejo smisel življenja. Za nekoga so dom lahko tudi gore ali čudovita pokrajina, saj se tam počutijo svobodne in srečne. Podobno je z besedo ekologija. Ker ta beseda izvira iz grščine, jo je težko prevesti in ji dati preprost pomen, ki bi ga vsi jasno razumeli. Grško oĩkos pomeni hišo ali dom, lógos pa besedo, govor ali znanost. Ekologija je torej veda o našem naravnem domu.

Znanstveniki razumejo ekologijo kot vedo, ki preučuje bogastvo živih organizmov, seveda tudi nas ljudi, in odnose med živimi bitji ter živim in neživim okoljem. Ekologija pojasnjuje, kako živijo rastline, živali in človek v povezavi drug z drugim, kako so odvisni od sonca, vode, tal in zraka. Preučuje, kako dobro se živa bitja prilagodijo okolju, v katerem živijo, zakaj nekatera preživijo tudi v zelo skromnih razmerah, druga pa ne. Znanstveniki ekologi znajo pojasniti, zakaj so nekatere živali plenilci, druge zajedavci in tretje postanejo plen, zakaj lahko nekatere rastline rastejo skupaj in druge ne in kako se znajo ubraniti pred sovražniki. Ekologija preučuje tudi, kako se bodo odzvala živa bitja, če se jim spremeni okolje ali če se preselijo tja, kjer so drugačna tla ali svetloba.

Varstvo okolja

Kaj pa še drugi pomen besede ekologija? Tega slišimo zadnje čase zelo pogosto, največkrat v povezavi s človeškim obnašanjem do okolja. Res besedo ekologija pogosto, a nekoliko neustrezno uporabljamo kot sopomenko za mnogo ožje področje okoljevarstva ali varovanja narave. Kaj razumemo pod varstvom okolja? Preprost odgovor bi bil: naše prizadevanje za zmanjšanje lastnega škodljivega vpliva na okolje. Ekologija v naravovarstvenem smislu preučuje, kako je človek spremenil kakovost okolja in s tem nehote tudi kakovost svojega življenja. Kako onesnažene so zaradi industrije in prometa naše reke, jezera in morja, pa tla in zrak in koliko živih bitij je zaradi tega na robu preživetja. Preučuje, kako naj človek s kmetijstvom čim manj uničuje gozd, opozarja, naj zaradi gradenj ne izsušuje močvirij ter preusmerja in zajezuje rek, in naj pretirano ne izkorišča drugih naravnih virov. Predvsem pa želi ekologija spremeniti stvari na boljše. Z ekološkim načinom življenja ali obnašanjem naj bi pustili v naravi čim manj sledi in naj nikakor ne bi povzročali neravnovesij v okolju.

Ekologija – del kulture

Človek je del narave in ne njen gospodar, zato ne sme razmišljati le o svojih kratkoročnih koristih in ne le z danes na jutri. Varstvo narave in ekologija v tem smislu ni le varovanje raznolikosti rastlin in živali in njihovih bivališč, temveč tudi temelj preživetja naše – človeške vrste. Če se želimo obnašati ekološko, se moramo najprej naučiti razlikovati

VODA

Tudi v najstarejših kulturah ima voda mnogotere simbolne pomene, ki jih lahko združimo v tri prevladujoče teme: vir življenja, sredstvo očiščevanja in središče obnavljanja.

Matrica življenja

Zanimivo je, da ni nobenega kulta niti religije, ki v svojih obredih ne bi uporabljala vode. Široko znani so obredi umivanja rok, potapljanja v vodi, krščevanja in iniciacij ter obredi očiščevalnih kopeli. Voda je pri vseh ljudstvih *materia prima*. »Vse je bilo voda,« govore hindujski teksti. V *Genezi* beremo: »Duh božji je vel nad vodami!« V taoizmu je zapisano: »Prostrane vode niso imele bregov!« V vodi je kozmična moč, voda je dar neba, je zdravilo, je živa modrost, je napoj nesmrtnosti, univerzalen simbol plodnosti in obilja; voda je popolna snov, simbol čistosti in blagoslova, je simbol življenja in znamenje duha.

Umazana voda vzbuja grozo, tako kot smrad, umazanija, bolezen, smrt; onesnaženost je rak vode.

Če ni vode, ni življenja. Tako potrebna je kot sonce. V njej je vse življenje. Temeljni simboli vztrajno živijo v človeškem srcu in domišljiji ter se zrcalijo v kolektivni zavesti ljudi. Industrijska civilizacija s svojimi pomanjkljivostmi in onesnaženjem, ki ga povzroča, lahko poveča potrebo, tesnobo in klic po znamenjih, ki govorijo. V sodobnem svetu govorijo tudi druga znamenja, zlovešča znamenja uničevanja narave in človekovega okolja, ki napovedujejo črne scenarije varnosti naše civilizacije. Na udaru je najdragocenejši naravni vir: pitna voda. Pomanjkanje pitne vode lahko hitro postane najhujši problem človeštva v prihodnosti. Pravzaprav se je ta prihodnost že začela.

Sadovi jeze

Včasih je literarni opis prepričljivejši kot pa citiranje strokovnih študij in naštevane vseh mogočih podatkov. To posebej velja za ekologijo, ki vse bolj postaja vsebina naše vsakdanje kulture bivanja. Nagovor srca je močnejši kot govorica razuma. »Nebo se je bolj in bolj temnilo od prahu in sapa je vela po zemlji, rahljala prah in ga odnašala. Sapa je bila močnejša. Deževna skorja se ji je morala vdati in prah se je dvignil iznad žitnih polj ter se, podoben dimu in sivim tenčicam, dvigal k nebu ... Kakor moka drobni prah ni legel več na zemljo, ampak je izginil v nebu, ki se je bolj in bolj temnilo ... Zdanilo se je, a dneva ni bilo. Na sivem nebu se je prikazalo rdeče sonce, zabrisana rdeča šipa, ki je prepuščala le malo svetlobe, in ko se je dan nagnil, je iz mraka nastala spet tema in veter je tulil preko izkoreninjenega žita ... Ko se je spet znočilo, je bila črna noč, zakaj soj zvezd ni mogel predreti prahu in svetilke na oknih niso mogle razsvetliti niti domačega dvorišča. Zdaj je bil prah enakomerno pomešan z zrakom, zmes prahu in zraka. Hiše

Drevo, pod katerim počivaš, je bilo nekoč drevesce.
(Ovidij)

Ali vemo, kaj bi bilo s človeštvom, če ne bi poznali cvetic.
(Maurice Maeterliuck)